

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Polemica

Burghaber, Adam

Fribvrgi Helvetiorvm, 1678

XLIV. De Invocatione Sanctorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72462](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72462)

dicimus: *Laus DEO, & Beata Virgini*, damus laudem Deo, ut Deo: Mariæ verò tanquam Matri Dei & Creaturæ præcipuæ inter omnes Sanctos & Angelos in Cælo.

X. Ad 3. Quando subinde eadem verba erga B. Virginem adhibentur, quæ ad Deum usurpantur, semper illa longè inferiore sensu & æstimatione sumuntur erga Beatissimam Virginem, quàm erga Deum; perinde ferè, ut David Psal. 81. v. 6. etiam homines appellavit Deos: *Ego dixi, Dii estis & filij excelsi omnes &c.* quæ tamen verba non secundum æqualitatem, sed secundum participationem intelligenda sunt. Hinc diligentissimè ista aurea verba S. Hilarij ad Constantinum Imperatorem observari oportet: *Sensus, non sermo crimen est.* Hoc nisi observent Adversarij, se ipsos ejusdem criminis reos faciunt, cujus nos tam severè accusant. Nam Leonardus Coquæus in Examine Præfat. monitoriæ Jacobi I. Regis Magnæ Britanniæ testatur paginâ 210. edit. Friburg. Brisg. in folio Reginæ Elisabethæ in Anglia hoc Carmen fuisse decantatum.

*Salve Diva, tue Patriæ decus, optima Salve:
Principes Elisabethæ, tuis Dea magna Britannis.*

Et mirum sanè, titulum magnæ Deæ absque injuria Dei tribui Reginæ Calvinisticæ; & si quis Catholicus eodem modo alloquatur Reginam Cæli, Dei que Matrem Mariam talem fieri abominationem tantamque committi blasphemiam & idololatricam! Si dicant, nomen Deæ in carmine illo aliter sumi, quàm communiter accipi soleat, vel in Scriptura vel apud Ethnicos. Hoc ipsum respondentis nos Catholici; aliter verba sumimus de Deipara Virgine in Psalterio Bonaventuræ: aliter de Deo ac Christo in Psalterio Davidis. Similiter multi alij effectus gratiæ tribuuntur B. V. Mariæ; non quod per se ipsos efficiat, sed quod Christum omnium gratiarum Auctorem peccerit, vel quod per illum & ab illo eos nobis impetraverit, ut optimè notat P. Franciscus Suarez. L. 2. defensionis Fidei Cath. c. 6. n. 17.

XIII. Urget Pet. Molinæus in Neopap. fol. 585. Theodoretus lib. de divin. decret. Tit. de Spir. S. ut probet, Spiritum Sanctum esse DEUM, utitur hoc argumento, quod Dulia ipsi exhibeatur. Ergo etiam Sancti, & præcipuè B. V. Maria à Papistis pro Dijs coluntur; quia illis Dulia exhibetur. Respon. Theodoretus loqui de supremo cultu Deo soli convenienti ac debito, clarè ex ipso textu patere; unde nomen Dulia non sumit secundum Ecclesiæ sensum pro cultu creaturæ competente, sed juxta primam suam impositionem, ex qua denotat quemlibet cultum absque discrimine, & solum ex subtrata materia determinatur, uti in præsentia accidit. Nam cum Theodoretus dicat, Christum in terram venisse, ut differentiam inter DEUM & Creaturam doceret: & mox subjungat, eundem utique non iterum præcepisse adorationem & servitutem creaturarum, non potest hoc nisi de sola divina servitute intelligi; siquidem neque DEUS protulit, neque Theodoretus in mentem unquam venit, creaturis nullum prorsus cultum convenire. Solum igitur Molinæus hoc evincit argumento suo, hic loci Theodoretum non sumpsisse duliam juxta communem & consuetum Ecclesiæ usum, sed juxta primam ejus imposi-

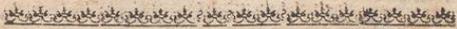
nem accepisse, prout scilicet significat quemlibet cultum, sive is Deo sive creaturæ exhibeatur, quod ex subiecta materia discerni oportet.

CONTROVERS. XLIII.

DE INVOCAZIONE SANCTORUM.

 Uperfluum omninò censerì posset inter Christianos controverti, num Beati in Cælo Incolæ, atque eximij Dei Amici invocari à nobis in hac miseriarum valle, & peti illorum apud Deum intercessio licite possit. Nam ex vario capite res hæc ita luculenter apparet honesta ac laudabilis, ut dubitari possit, an inter homines ratione præditos sit numerandus, qui id inficiatur. Nihilominus proh dolor! plurimi sunt tantis mentis tenebris obruti, ut non solum fulgentem hanc veritatis faciem non videant, sed errorem idololatricum proclamant, eumque omnibus machinis oppugnatum, imò extirpatum eant. Hi ergo caeco suo impetu nos cogunt ad catholicæ veritatis fundamenta paulò pluribus promenda, ut, si illos indignos responsione censeamus, veritati saltem pro merito patrocinemur. Sit igitur.

PARS PRIOR

DOCTRINÆ CATHOLICORUM.

I. *Doctrina prima.* Sancti in Cælo orant pro nobis invocantur. Ita certa Sententia. Probatur. Tum ex Sac. Scriptura Apoc. 5. v. 8. viginti quatuor Seniores dicuntur cecidisse coram Agno habentes singuli citharas, & phialas aureas plenas odoramentorum, qua sunt orationes Sanctorum. Et L. 2. Machab. c. 15. v. 14. ubi dicitur: *hic est fratrum amator & Populi Israel, hic est, qui multum orat pro Populo; & universa Sancta juventute tremas Propheta Dei.* Tum ex communionione Ecclesiæ Triumphantis cum Militante ad Hebr. 12. & Symbolo Apostolico. In quo autem nobiscum communicabunt, si non orent pro nobis?

II. *Doctrina secunda.* Beati in Cælo Angeli & Animæ orant pro nobis etiam in particulari; & rectè pièque à nobis in hac vita invocantur, ut apud Deum pro nobis intercedant. Ita omnes Catholici, & in hoc versatur cardo controversiæ, pro quo Concilium Trid. Sess. 25. ad initium de invocatione, veneratione, & reliquijs Sanctorum, & sacris imaginibus. hæc habet: *Manda Sancta Synodus Episcopis & cæteris munus curamq. sustinentibus, ut juxta Catholica & Apostolica Ecclesiæ usum à primævis Christianæ Religionis temporibus receptum, S. S. Patrum consensum, & S. S. Conciliorum decreta; imprimis de Sanctorum intercessione, Reliquiarum honore, legitimo Imaginum usu Fideles diligenter instruant, docentes eos, Sanctos cum Christo regnantes orationes suas pro hominibus Deo offerre, bonum atq. utile esse suppliciter eos invocare, & ob beneficia*

nescia impetranda à Deo per Filium ejus JESUM Christum D. N. qui solus noster Redemptor & Salvator est, ad eorum operam auxiliamq; confugere: illos vero, qui negant, Sanctos aeternâ felicitate in caelo fruente invocandos esse, aut qui asserunt, vel illos pro hominibus non orare, vel eorum, ut pro nobis ac singulis orent, invocationem esse idololatriam, vel pugnare cum verbo Dei, adversarij, honori unius Mediatoris Dei & hominum JESU Christi, vel stultum esse in caelo regnantibus voce vel mente supplicare; impiè sentire &c. Et infra, damnandas esse, prout jam pridem eos damnavit, & etiam nunc damnat Ecclesia &c. Hæc Concilium. Ex quibus haud obscure apparet, hunc fidei Articulum potissimum Ecclesiæ traditione niti, quantumvis etiam ex Sac. Scriptura per bonam consequentiam deduci possit, præsertim tribus argumentis, quæ passim asserunt Auctores.

III. *Primum.* Si licet SS. Angelos invocare, etiam licebit homines Sanctos jam cum illis in caelo commorantes invocare. Sed verum est illud. Ergo &c. Sequela Probatur. Tunc quia Homines beati in caelis æquales sunt Angelis Luc. 20. v. 26. Tum quia si Deus Angelis revelat secreta cordium, quæ universaliter non sciunt, etiam Beatis revelabit. Tum quia si Angelorum patrocinium non repugnat divino honori, etiam non adversabitur patrocinium Sanctorum. Minor probatur ex Genes. c. 48. v. 16. ubi Jacob Patriarcha Nepotibus suis filijs Joseph benedicens ait: *Angelus, qui me eruit de omnibus malis, benedicat pueris istis &c.* Hic nomen Angeli sumitur propriè pro uno ex celestibus Spiritibus, non verò impropiè pro Filio Dei, Legato Dei Patris ad homines, ut his voluntatem illius aperiat, uti voluit Adversarij; unde Cornelius à Lapide in cit. locum notat, post vocem Angelus subintelligendam esse particulam quod, ut sensus sit: *Deus qui pasit me ab Adolescentia mea, Angelus quoque Custos, qui eruit me ex omnibus malis &c. benedicat pueris istis.* Scilicet ut Minister DEI. Non obstat, Cyrillum L. 3. thes. c. 1. & Athanasium L. 4. contra Arian. oppositum tenere. Nam horum duorum Auctoritas non præjudicat communi sententiæ aliorum PP. & DD. cum præsertim illorum interpretatio verborum proprietati ac rationi non satis congruat. Nam Missio in divinis præter processionem unius Personæ ab altera etiam effectum temporalem designat, ac quæ idcirco aeternâ esse non potest, ut cum S. Thoma P. 1. q. 43. a. 2. docent Theologi; è quibus Arriaga Disp. 55. in 1. part. Missionem describit *apparitionem personæ procedentis*, ubi temporalem effectum quasi potiore rationem Missionis ponit in recto. Cum ergo Filius Dei ante Incarnationem non potuerit Patris voluntatem annunciare, non potuit dici Angelus tempore Jacobi Patriarchæ. Confirmatur. Tobia 12. v. 12. ait Raphael: *quando orabas cum lacrymis & sepeliebas mortuos, & delevinebas prandium tuum, & mortuos abscondebas per diem in domo tua, & nocte sepeliebas, ego orationem tuam obtuli Domino.* Hujusmodi habentur Apoc. 8. v. 3. Cur autem Angeli orationes nostras offerunt Deo? ut illas sciat? minime; cum prius habuerit eas perfectissimè cognitatas; ideo ergo offerunt, ut causam nostram apud Deum agant, & pro nobis intercedant; cur ergo ad hoc à nobis invocari nequeant? Certè de Angelis Custodibus negare non audet Calvinus; par autem est ratio de alijs.

IV. *Secundum.* Si Deum licet invocare per merita Sanctorum, tunc licebit etiam ipsos Sanctos

tanquam Mediatore adhibere. Sed verum est Antecedens. Ergo & Consequens. Sequela Majoris probatur: Si enim DEUS acceptat merita Sanctorum sibi proposita, multò magis acceptabit ipsos Sanctos, et interponentes. Minor Probatur ex Exod. 32. v. 3. ubi orans Moyse ait: *Recordare Domine Abraham Isaac & Jacob Sanctorum tuorum.* Psal. 131. v. 3. *memento Domine David, & omnis mansuetudinis ejus.* Daniel. 3. v. 35. *neque auferas à nobis misericordiam tuam propter Abraham dilectum tuum, & Isaac servum tuum, & Israel Sanctum tuum &c.* Unde S. Augustin Q. 149. in Exod. circa illa verba Dei ad Moysem: *dimitte me, ut conteram illos, dicit: ut eo modo admoneremur, cum merita nostra nos gravassent, ne diligamur à Deo, relevari nos apud Deum eorum meritis posse, quos Deus diligit.* Non dicere possunt Adversarij, verba Moyse allegare solum Dei promissionem. Nam imprimis hoc falsum est de Davide allegante suam mansuetudinem. Deinde promissio illa facta est propter merita, adeoque vis hujus allegationis tandem resolvitur in merita; sicuti Abraham dictum est Genes. 22. v. 16. *quia fecisti hanc rem, & non pepercasti filio tuo unigenito propter me, benedicam tibi &c.*

V. *Tertium.* Si Justos in terris viventes eorumque preces implorare licet, etiam mortuorum in Caelis jam versantium preces invocare licebit. Sed illud verissimum est. Ergo &c. Sequela Majoris probatur; quia Sancti illi sunt perfectiores in charitate, & nos magis ac syncerius amant, quam quivis amicus in terris, eorumque preces habent plus momenti. Minor probatur ex Job. 42. v. 8. ubi ipse Deus hujus vitæ mediatores adhibendos suadet: *ite, inquit, ad servum meum Job, & orabi pro vobis, faciem ejus suscipiam.* Ex 1. Regum. 7. v. 8. ubi Israelita rogant Samuelem, *ne cesses pro nobis orare ad Deum Dominum nostrum, ut salvet nos.* Ex Epik. ad Rom. 15. v. 30. *obsecro vos, inquit Apostolus, fratres per Dominum nostrum Jesum Christum ut adjuvetis me in orationibus vestris apud Deum.* Negant Adversarij paritatem, tum quod de precibus vivorum petendis in Sac. Scriptura præceptum extet: non item de mortuis, tum quod viventium preces tantum civiliter petantur, non religiose, quasi Religio DEI esset propria, & sine idololatriâ alijs communicari non posset. Resp. ad 1. sufficiens similitudinem inter utrasque preces atque idcirco æquè has ac illas præcipi posse: multa etiam quæ præcepta non sunt, laudabiliter fieri posse, abunde constat ex Controv. XXXIX. Ad 2. Religionem omnibus spiritualibus suam, ut merentur, tribuere cultum, adeoque non solum Deo decernere proprium ac summum cultum, nempe Latrariam, sed etiam Angelis & Hominibus sacra ac supernaturali excellentiâ v. g. Fidei, Gratiæ, Beatitudinis, Sacri Ordinis &c. præditis suum assignare cultum, licet multò inferiorem, nimirum Duliam.

VI. Porro Conciliorum decreta, & Patrum consensus, quorum supra S. I. doct. 2. meminit Conc. Trid. videri possunt apud Card. Bellarminum L. 1. cit. c. 19. Bernardinum Verweis fol. 243. in Spec. Eccles. Becannum in Manuali fol. 199. & alios. Pauca ista nobis sufficiant. In Conc. Chalcedon. art. 11. exclamant Patres: *Flavianus post mortem vivit, Martyr pro nobis orat?* Synodus 7. generalis, quæ est Nycænum secundum, art. 6. in fine: *cum timore, inquit, omnia agamus postulantes intercessionem incontaminata Deipara: item SS. Angelorum:*

vum : *Omniumque Sanctorum*. Quid clarius ? S. Irenaeus L. 5. contra haeres. ultra medium, sic ait : *Et sicut Eva seducta est, ut essugeret Deum, sic haec (Beatissima Virgo Maria) iussa est obedire DEO, ut Virginitas eius Virgo fieret Advocata*. Basil. orat. in quadraginta Martyres : *qui aliqua premittitur angustia, ad hos confugiat : qui rursus latatur, hos orat : ille ut à malis liberetur : hic ut duret in rebus lais*. S. Hieron. in epigraph. Paulae circa finem : *vale o Paula. & Cultoris tui ultimam senectutem orationibus iuva ! fides & opera tua Christo te faciant, praesens facilis, quod postulas, impetrabis*. Quid clarius ? D. August. Tract. 84. in Joan. *ideo, inquit, ad ipsam mensam non sic eos (Martyres) commemoramus, quemadmodum alios, qui in pace requiescunt, ut etiam pro eis oremus, sed magis, ut ipsi pro nobis orent*. Item Sermone 17. de verbis Apostoli : *habet Ecclesiastica disciplina, quod Fideles noverunt, cum Martyres eo loco recitant ad altare Dei, ut non pro ipsis orantur, pro ceteris autem defunctis oratur ; injuria enim est pro martyre orare, cuius nos debemus precibus comminari*. Hos solum ex quatuor primis saeculis lubuit adducere, & tacere omnes sequentium saeculorum prope innumeros D. D. verè Apostolicos, qui aut Sanctos invocarent, aut pie atque utiliter invocari posse docuerunt. Et quid claritius desiderari potest ?

PARS POSTERIOR.

ERRORES HAERETICORUM.

VII. **E**rror primus est, Sanctos non audire, nec intelligere preces nostras. Ita Luthertani apud Gerhard. L. 2. P. 2. à fol. 554. & Calvinistae apud Amesium Tom. 2. fol. 205. impie juxta ac scurriliter hac in re de Sanctis loquentes, quasi longas aures habere deberent à Caelo in terram porrectas, *quis, inquit Calvinus L. 3. Instit. c. 20. §. 24. eorumque longas illis aures revelavit, quae quoad voces nostras porrigantur ? oculos etiam tam perspicaces, qui necessitatibus nostris advigilent*. Probant ex his textibus Sac. Scripturae 3. Reg. 8. v. 39. *Tu nosti solus cor omnium filiorum hominum*. Ecclesiast. 9. v. 5. *viventes sciunt se mortuos, mortui vero nihil noverunt amplius*. Job. 14. v. 21. *Sive nobiles fuerint filij eius sive ignobiles, non intelliget scilicet post mortem*. Isaia 13. v. 14. *Abraham nescivit nos : & Israel ignoravit nos*. Hinc Adversarij videntur asserere, nos esse idololatras, & Sanctos facere perinde, ut Deum, omniscios : se verò hanc abominationem à se remove- te negando Sanctis notitiam nostrarum precum, & intercessionem pro nobis ad Deum. En radicem totius mali.

VIII. Errorem istum aperte rejiciunt S. Augustinus Lib. 22. de Civit. Dei c. 29. Prosper Aquitanus L. 1. de vita contempl. c. 4. Gregorius M. L. 4. dialog. c. 3. Beda ad c. 16. Lucae, & alij, quibus cum tenendum, Sanctos cum Christo regnantes in caelo nostras audire orationes. Tum quia Angeli cognoscunt nostras orationes Tobiae 12. v. 12. *internam penitentiam & conversionem peccatoris* Luc. 15. v. 10. *omnem cultum Deo exhibitum*. Psal. 117. v. 1. Tum quia Sanctis in hac vita saepe conceditur, ut cognoscant occulta aliorum etiam absentium desideria, machinationes, actiones &c. ut Samueli 1. Reg. 9. v. 19. Elisaeo 4. Reg. 5. v. 25. & ibidem

c. 6. v. 9. Danieli 2. v. 26. S. Petro Act. 5. v. 1. & innumeris alijs Sanctis novi Testamenti, ut videre est in eorum vitis. Tum quia lex amicitiae requirit, ut amicus amico manifestet ea, quae ad ipsum pertinent juxta illud Christi Joan. 15. v. 15. *Jam non dico vos servos, quia servus nescit, quid faciat Dominus ejus : vos autem dixi amicos, quia omnia, quaecumque audivi à Patre meo, nota feci vobis*. Cum ergo Sancti in caelo sint amici Dei, lex amicitiae requirit, ut Deus manifestet illis orationes nostras, quae ad illos diriguntur. Unde supponere videntur Doctores perinde esse de Fide, Sanctos scire preces nostras, ac eodem rectè invocari, atque utrumque eadem antiqua niti traditione ; siquidem prius rectissime inferitur ex posteriore. Bernardinus Verweis tamen in speculo fol. 249. existimat, non esse certum de fide, quod Sancti in particulari nostras necessitates & orationes sciant ; quia, inquit, absque hoc subsistere potest articulus fidei de Invocatione & auxilio Sanctorum, cum sufficiat, quod generaliter Deum pro omnibus illis in particulari orent, qui illorum patrocinium implorant apud Deum omnia videntem & audientem. Verum ex communi sensu Ecclesiae & Patrum haec duo inseparabiliter connectuntur : *Sancti rectè invocantur. Ergo noverunt, quod postulamus*. Quid hi igitur eadem fide utrumque tenendum ? Quomodo autem Sancti preces nostras agnoscant, non convenit inter auctores, pro quo.

IX. Advertendum ex communi ferè Theologorum Sententia cum D. Thom. 1. Q. 12. Beatos in Caelo praeter ea, quae sunt formaliter in Deo, videre de facto 1. mysteria, quae hic crediderunt. 2. omnes species rerum naturalium, quibus hoc universum constituitur, eorumque proprietates, & totum ordinem universi. 3. quaedam ex possibilibus, plures tamen vel pauciores pro ratione meriti Sanctitatis & luminis gloriae. 4. quae ad statum cujusque pertinent juxta ordinem divinae sapientiae, quae pietatis & intercessionis impetrandae causa ad quemvis illorum à viventibus diriguntur. 5. totum ordinem & seriem suae praedestinationis, hoc est, quae charitate motus Deus ipso ab aeterno elegerit, quem modum in tempore tenuerit, quae media naturalia & supernaturalia adhibuerit &c. Franciscus de Lugo D. 24. Tom. 1. c. 3. n. 20. & praeter multos alios Card. Bellarm. L. 1. cit. c. 20. putant, omnia haec videri formaliter in Verbo & in principio visionis, quae videtur fuisse opinio S. Gregorij loc. supra cit. sic Scribentis : *quid est, quod nesciant, qui scientem omnia sciunt, quasi diceret : intuentes Deum vident omnia in ejus sapientia quasi depicta*. Verum probabilius existimat Tanner Tom. 1. D. 2. Q. 6. dub. 10. Beatos in Caelo successu temporis aliqua contingentia ad se pertinentia v. g. preces Fidelium aliquando ad ipsos fundendas casualiter solum cognoscere, adeoque aliter, quam in Verbo, nimirum per revelationem peculiarem ipsius DEI, vel Angelorum, pro qua sua sententia assert n. 8. D. Augustinum & alios Auctores. Ratio esse potest, quia si S. Petrus v. g. statim ab initio vi visionis invariabilis videret omnia ad suum in terris Christi vicariatibus statum pertinentia, sciret etiam extremum judicij diem, quod est contra communem Theologorum sententiam, & clara verba Christi Matth. 24. v. 36. *de die autem illa & hora nemo scit neque Angeli caelorum, nisi solus Pater*. Nunc,

X. Responderur ad 1. *textum Sac. Scripturae ex 3. Reg. multa soli Deo in Scriptura tribui; quæ etiam alijs conveniunt, sed diverso sensu; quæ enim Deus ex se & propria virtute habet, etiam alij habere possunt per participationem & concessionem à Deo.* Sic igitur solus Deus ex se novit corda hominum; quorum tamen cognitionem etiam homines habere possunt à Deo per revelationem. Ad 2. *Ecclesiasta 9. Sensum esse, viventes, quia sciunt se morituros, possunt agere penitentiam, & prospicere sibi de remedio salutis, ne æternum pereant: at mortui, qui hic neglexerunt penitentiam, nullum amplius novèrunt medium, quod prodesse illis posset.* vide August. in Enchir. c. 110. Ad 3. *Jobi 14. Sermonem esse de homine carnali, qui in vita hac valde sollicitus est de suis filijs circa honores & divitias; & post mortem in inferno non prodesse illi hanc sollicitudinem, quia nesciet, quid de illis agatur, & in quo statu sint.* Ita Greg. L. 12. Moral. c. 14. Ad 4. *Isaia 63. Sensum juxta præcedentia verba: tu enim Pater noster &c. esse hunc: Abraham & Isaac non curant nos, sed sperant & abiciunt nos; offensi sunt nobis; quia nos Te offendimus.* Ita Hieronym. Cyrillus & alij Patres; apud Tirinum; Unde fatetur Calvinus, nihil hinc contra invocationem Sanctorum evinci. Sed deinus locum hunc Isaie intelligi debere, prout illum Adversarij intelligunt, nihilominus nobis non officit; etenim licet Abraham & Israël tunc ignoraverint, quid in terris ageretur, non tamen modo similis est ratio cum Sanctis; quia illi nondum visione fruebantur; ideoque hæc terrena ignorasse mirum non est: Sancti vero cum nunc ipsum Deum & omnia in ipso videant, aut certo ipsis revelentur, etiam quid nos agamus, scire possunt, ideoque merito invocantur.

XI. *Error secundus est. Sanctos non esse Religiosè invocandos.* Ita Lutherani apud Gerhard. Lib. 2. Part. 2. à fol. 549. Calvinistæ apud Ames. Tom. 2. fol. 203. è quibus catechismus Heidelbergensis Q. 9. absolute pronunciat, Invocationem Sanctorum esse idololatriam. *Probant 1. ex S. Scriptura. 1. ad Timoth. 2. v. 5. unus Mediator Dei & hominum Homo Christus Jesus.* Ergo non possunt esse plures scilicet tot, quot Sancti, qui intercedere dicuntur. Act. 4. v. 12. *Non est aliud Nomen sub Cælo, in quo nos oporteat, salvos fieri.* Ad Rom. 10. v. 14. *quomodo invocabunt, in quem non crediderunt.* Ergo cum in solum Deum credamus, solum etiam hunc invocare debemus.

XII. *Probant 2. Ex Concilijs & Patribus In III. Carthag. Concilio can. 22. sic fuit statutum. Cum ad altare assistitur, semper ad Patrem dirigatur oratio.* Ergo non licet ad Sanctos dirigere. Ignatius Martyr epistola ad Philadelphicos scribit: *vos virgines in vestris orationibus solum Dominum Christum & Patrem Domini Christi ante oculos habete* Origenes L. 10. contra Celsum. *omnes deprecationes & gratiarum actiones destinandæ sunt ad Deum.* Chrysost. Hom. de profectu Evangelij. *non opus est Patris apud Deum.* Et Ambros. in epist. 1. S. Pauli ad Rom. ad Deum promerendum *Suffragatore opus non est.* Tertull. L. 4. adversus Martionem: *qui alium invocatur, quam verum Deum, non orat, sed blasphematur.* Et in Apologet. c. 30. *ab alio orare non possum, quam à quo sciam, me omnia consecuturum, quoniam & ipse est, qui solus prestat.* & L. de Tri-

nit. c. 11. *Invocatio hominum ad præstandam salutem inefficaciam inducit.* Jrenæus L. 2. c. 57. *Ecclesia in invocationibus Angelicis nihil facit, sed omnem orationem dirigit ad Dominum.* Lactant. L. 2. *Iustus c. 18. manifestum est, eos, qui vel mortuis supplicat, vel terram venerantur, impietatis sceleris sui supplicia persuros.* D. Augustinus de vera Relig. c. 55. *non sic, inquit, vobis Religio cultus hominum mortuorum; quæ si pie vixerunt, non sic habentur, ut tales querant homines, sed illum à nobis coli volunt, quo illuminante latentur, nos meriti sui esse conservos.* Honorandi agitur sunt propter imitationem, non adorandi propter religionem. Demum Greg. Nazian. primus fuit ex PP. in cuius Scriptis invocatio Sanctorum reperitur, sic tamen, ut ipse dubitet, num Sancti preces nostras audiant.

XIII. *Probatur 3. ex lege Naturæ, cujus principijs & dictaminibus ejusdem lumine cognitæ repugnat. 1. horum est. Deus solus est fons & origo omnium beneficiorum.* Ergo à nullo quam ab ipso bona petenda sunt. 2. *Deus Naturæ suæ adeo benignus & misericors est, ut non egeat monitoribus, ac impulsoribus, proindeque signum est diffidentia de divinâ bonitate, altectius patrocinium & intercessionem sibi procurare & importare.* 3. *Quod fieri potest paucioribus, non debet fieri pluribus, sed paucioribus assequi possumus beneficia divina, si ad ipsum Deum immediate accedamus ad Hebr. 7. v. 25. unde salvare in perpetuum potest accedentes per semetipsum ad Deum semper vivens ad interpellandum pro nobis &c.* quid ergo circumcurimus ad consequenda Sanctorum suffragia? 4. *Patrocinium Sanctorum sapit aliquem Ethnicismum; Nam Gentilibus pro varijs negotijs varij præsidebant Dij, alius pro pace, alius pro tempestate &c. sic Pontificij credunt Raphaelem & Jacobum præesse viatoribus. S. Nicolaum Navigantibus, S. Leonardum captivis. S. Rochum pestiferis. S. Sylvestrum bobus. S. Antonium porcis &c.* 5. *Experimur de facto, sæpe frustra invocari Sanctos in morbis & alijs periculis: nec ullum ab illis suppeditari auxilium.* Quid ergo frustra eos dem invocamus, 6. *Sanctorum meritis debitam mercedem jam in solidum à Deo fuisse persolutam.* Quid ergo reliquum est, propter illorum merita postulandum? 7. *Aliqui ex Sanctis, qui in Papatu invocantur, nunquam in rerum natura fuerunt, ut Georgius, Christophorus, Longinus.* Quid ergo ad istos Sanctos confugiamus, aut ab ijs speremus? Invehitur demum Molinæus fol. 586. in Legendas Sanctorum, & hæc ridiculas, stultas, & fabulis ac figmentis plenas esse affirmat.

XIV. *Non potuerunt hæretici nostri temporis evidentius vulgare, nihil sibi suisque commune esse cum Sanctis cælestiâ gloriâ fruentibus, quam cum non satis haberent, Sanctos inscientiâ notâ denigrare, atque idololatriæ accusare omnem nostram illorum venerationem & invocationem, nisi insuper aperte propalarent suam à Sanctis animorum abalienationem usurpantes communi sensu verba illa Calvinii L. 3. Instit. c. 2. §. 24. quos à nostro contubernio, dum subduxit Dominus, nullum nobis cum illis reliquit commercium, ac nec illis quidem nobiscum.* Sed veri Domini nostri JESU Christi Fideles statim ab initio Ecclesiæ nihil pensus habuerunt, plurifque fecerunt, quam ut communionem Sanctorum constanter allererent, retinerent, atque exercerent, sicut constat

constat ex Liturgijs variarum Ecclesiarum non solum Romanæ sed etiam Orientalium, ut Hierosolymitanæ, atque Æthiopicæ ab Apostolis conscriptis, in quibus frequentes fit mentio de oratione Martyrum, quorum precibus & intercessione Deus dignetur Ecclesiam suam protegere &c. atque ita Ecclesiæ Orientales usque in hunc diem obsecrant, affirmandes se ab initio Ecclesiæ & à Sanctis Patribus sic accepisse. Ubi hæretici prætere de nequeunt corruptionem, seu defectionem Romani Pontificis, utpote à cuius obedientia prædictæ Ecclesiæ ante annos 800. & ultra recesserunt. Sufficiat unum alterumve testimonium. Hieremias Patriarcha Constantiopolit. Anno 1586. in suo ad A Catholicos Germaniæ responso c. 21. sic pronūciat: *Mediatores facimus omnes Sanctos, imprimis autem & excellenter ante alios omnes ipsam Dei Genitricem Virginem Mariam: secundum hanc autem honoramus Angelorum atque aliorum Sanctorum Choros templis, donarijs, supplicationibus: Sacris Imaginibus eorum non proprio Dei cultu, sed relatè & consideratione quædam ad ipsa exemplaria honorem facimus, eisq; ad volumus &c.* & Infra: *Nam & hæc Mediator quædam est cum Angelis alijsque Sanctis, atque adeo non invidi ipsa mundi Domina pro nobis exorat.* Similiter Gabriel Alexandrinus anno 1595. in Epistola ad Clementem VIII. in hunc modum Ecclesiæ suæ sensum declarat: *Deum Altissimum rogamus, ut Ecclesia sit unica, Catholica, & Apostolica sine divisione & separatione precibus Sanctissima Domina Maria semper Virginis, & Optimorum Patrum nostrorum SS. Apostolorum &c.* Hæc illi. Cæterum Liturgias illas Apostolorum non esse fictitias, sed genuinas ostendit Card. Baronius Annò Christi 63. N. 17. Genebrardus L. 3. Chronici. Lindanus in Apologia. Franciscus Tutrianus L. 3. Characterum dogmaticorum. Claudijs Sanctes præfatione in Liturg. Sixtus Senensis L. 2. Bibliothecæ. Card. Bellarm. L. 1. de Missa c. 18. Bernardinus Verweis in Speculo veræ Ecclesiæ fol. 736. & alij, qui tamen farentur, Apostolis quædam adjecta fuisse, ut nomina ipsorum Apostolorum, & aliorum Cælitum Apostolis posteriorum. Quare error iste Sectariorum est contra Ecclesiam Latinam & Græcam, atque ab utraque rejectus & condemnatus. Quæ ab Adversarijs pro hoc suo errore palliando allata fuerunt, nullius prorsus sunt momenti, sed merè ignorantia, prævæ interpretationes, inania figmentâ, & quæsitâ effugia, ut ex sequentibus apparebit. Igitur:

XV. Respondetur 1. ad probationem ex Sac. Scriptura. Priorè parte doctrinâ 1. jam dictum fuisse, hunc fidei articulum de Invocatione Sanctorum potissimum Ecclesiæ Traditione niti, adeoque explicitè non esse præceptum in Sacris Litteris, uti rectè asseruit Eggius in Enchiridio c. 15. sub finem, pag. 106. Intellige in communi; mandatum enim Jobi. 42. §. IV. cit. speciale est ad tres ejus amicos. Quod etiam nec implicitè invocatio Sanctorum in S. Script. contineatur, ut ait Gerhardus fol. 508. aperte falsum est, cum illa per legitimam consequentiam ex hac deducatur, ut ostendimus; quod maximi fieri debet à Lutheranis, cum ipsi ex peculiaribus suis fidei articulis nec unicum in Biblijs ostendere possint, ideoque ad consequentias confugiunt, idque sufficere asseverant. Longè etiam falsissimum est, prædictum fidei articulum Sacræ Scripturæ adversarij. Nec hoc occlant Sectarij, nisi ex purâ ignorantia & per-

versâ ejus Scripturæ interpretatione, ut passim DD. nostri astendunt, & ex sequentibus responsis ad singulos, quos objecerunt, textus constabit. Itaque ad 1. textum ex 1. ad Timoth. 2. v. 5. unus Mediator &c. loqui Apostolum de Christo JESU, qui est unus Mediator primarius ac principalis inter Deum & homines; Creditorem & debitores, Offensum & offendentes cum Auctoritate se interponens solvendo ex proprijs bonis omnine pretium & litrum requisitum; ut ex sequentibus patet; tales autem Mediatores non sunt Sancti; sed tantum secundarij, ministeriales, & mediati intercedendo; ut merita Christi nobis applicentur, ac suppliciter orando, ut fructum Redemptionis percipiamus; quod non modò in nullam Christi injuriam; sed ad ejusdem gloriam cedit; sic etiam Moyses Deut. 5. v. 4. vocatur Mediator, ut ait Cyrillus L. 12. Thesauri. c. 10. Ad 2. ex Actor. 4. v. 12. non est aliud nomen &c. Sermonem esse de Salvatore & Auxiliatore ultimo & primario, qualem solum Jesum Christum D. N. constituitur. Interim non arceri mediatas aliorum intercessionis; utpote nihil præjudicantes dignitati Salvatoris; siquidem Sancti nihil efficerent suis precibus, nisi Christi merita accederent. Ad 3. ex epist. ad Rom. 10. v. 14. quomodo invocabunt &c. agi solum de invocatione Dei à Gentibus (de his enim solum loquitur Apostolus) quæ cum ignorent verum Deum, utique istum absque fide, quæ primum est fundamentum, invocare nequeunt. Cæterum credere in aliquem, & credere aliquem idem est apud Hebræos; quidquid secus distinguat D. August. Serm. 131. de tempore, qui epist. 131. de se fatetur, ignorare se linguam hebraicam, credere illis, qui eam probe callent.

XVI. Respon. 2. ad probationem ex Patribus. Sanctos Patres & antiquos Ecclesiæ Pastores pro Sanctorum Invocatione stare, & hanc firmissimè alruere, adeo manifestum esse, ut ipsimet Adversarij id inficiari non audent, sed illos venerandos Doctores in Calvinianæ fidei clypeo dialog. 8. pag. 254. hæreticâ insolentiâ garrulos vocitent, & contemnendam esse eorumdem garrulitatem dicant. videatur Jacobus Gualterus in tabulâ Chronographica, ubi omnibus retrò Sæculis in Ecclesia Christi usitatum fuisse Invocationem Sanctorum, luculenter demonstrat. Nec ullius momenti sunt, quæ in contrarium ex iisdem afferuntur, ut ordinè ostensum imus. Concilium Carthag. III. can. 32. non loquitur generalitè de qualibet oratione, sed tantum de collectis Missæ, quæ ordinariè ad Patrem diriguntur, tanquam originem non solum creaturæ, sed etiam Filij, & Spiritus Sancti, alias hæ ipsæ duæ divinæ personæ licitè invocari non possent, si solus Pater invocari deberet. Ignatius M. in epist. ad Philadelphicos cum grano salis intelligi debet, ne aliàs etiam Spiritus Sanctus ab adoratione removeatur. Dicerè igitur nihil aliud vult, quam Christum velut principalem Mediatorem & Redemptorem suo modo: æternum Patrem verò veluti summum Bonum cultu Latriæ adorandum esse; per istud verò non rejicit cultum & venerationem Sanctorum cum minimè prohibitum sit, etiam à viventibus intercessionem apud Deum flagitare. Origenes, quando contra Celsum ait, orationes esse ad Deum destinandas: aut Deum solum esse adorandum; intelligi debet in priori loco ultimatè: in posteriore verò de cultu latreutico.

tico; quia in diversis alijs locis indubitè Invocationem Sanctorum admittit, & nominatim Lib. 2. in Job sic exclamat *o Beate Job, ora pro nobis miseris*; D. Chrysol. Hom. de profectu Evangelii, non esse opus Patronis apud Deum, nihil aliud vult, quam intercessionem Sanctorum non esse simpliciter necessariam; siquidem possumus Deum ipsum immediatè accedere; interim non negandum, ad melius esse, & facilius impetrandum valdè prodesse intercessionem Sanctorum. Vnde iste Sanctus Pater Homil. 44. in c. 19. Genes. tam seriè exhortans ad illam ait: *confugiamus ad Sanctorum preces, & oremus ut pro nobis intercedant, sed non illorum precibus tantum confidamus, sed & ipsi nostra, ut oportet dispensemus rectè, & ad meliora semper convertamus, ut locum deum orationi, que pro nobis funditur plura pro Sanctorum invocatione habet alibi.*

XVII. & Ambrosius non est Auctor Comment. in Epist. S. Pauli, ut ostendit Bellarm. de Scrip. Eccl. v. Ambrosius; quiscumque autem sit Auctor, erit ille contra Ethnicos Philosophos fingentes adorari oportere Angelos Motores cælorum; aliàs ad supremum Deum perveniri non posse: & docet ad promerendum verum Deum, suffragatore non esse opus, sed mente devorà; ubicunque enim talis locutus fuerit illi, respondebit ei. Quid hoc contra nos, & contra Invocationem Sanctorum? Tertullianus contra Martionem, & in Apologetico loquitur de falsis Dæis Gentium, & ait, Christianos orare solere pro Imperatoribus Romanis, non apud illa idola, à quibus nihil auxiliij ferendum, sed apud unum summum Deum, qui solus (primariò seu principaliter) auxiliari potest; quod nullus Catholicus negat ex doctrina S. Jacobi c. i v. 17. *omne datum optimum & omne donum perfectum desursum est descendens à Patre Luminum.* Quidquid igitur accipimus, id totum principaliter, primariò, & originaliter à Deo accipimus, & non à Sanctis, et si per istorum etiam intercessionem accipimus; imò illud ipsum mediante meritò Christi accipimus; quippe omnium Sanctorum intercessionem non forent sufficientes ac conducibiles, si non tinctæ sanguine Christi, & hujus meritò illitæ essent, quod bene notat Bellarm. Lib. 1. cit. c. 17. his verbis. *Sancti non sunt immediati intercessores nostri apud Deum, sed quidquid à Deo nobis impetrant, per Christum impetrant.* Verba ex Lib. de Trinitate allata non sunt Tertulliani, sed hæretici Novatiani, Jansenus. L. 2. c. 57. scribit contra Gentes facientes subinde aliqua falsa miracula per invocationem seu adjurationem malorum Angelorum. Ait ergo S. Pater, Christianos operari miracula sua non per incantationes magicas & dæmonum adjurationes, sed per invocationem Sanctissimi Nominis JESU Christi, quod ipsum prius scripsit Justinus M. Apolog. 1. pro Christianis. Lactantius lib. 2. Institut. c. 18. loquitur de cultu Idololatriæ, ut liquet ex totius capituli discussu.

XVIII. S. August. Tom. 1. de Vera Relig. c. 55. expressè docet, creaturas non esse adorandas cultu Latræ; patet hoc clarè ex eo, quod dicat, *Deum solum adorari, soli illi templa erigi, sacrificia fieri oportere*; quis Catholicorum hoc negat? Cæterum ex Augustini indubitato testimonio plura habemus pro Sanctorum Invocatione. S. Gregor. Nazianzenus minimè dubitavit de Sanctorum invoca-

tione; imò illorum etiam apparitiones clarissime affirmavit. orat. 1. adversus Julianum his verbis. *Quibus (Martyribus) præclari honores & festa constituta sunt, à quibus demones propelluntur, & morbi curantur, quorum apparitiones & prædicationes: quorum vel sola corpora idem possunt, quod anime Sancta, sive tangantur, sive honorentur: quorum vel sola sanguinis gutta, atque exigua passionis signa idem possunt, quod Corpora.* Hunc autem S. Patrem fuisse primum, in cuius scriptis invocatio reperiretur Sanctorum, est aperte falsum, cum antiquissimorum Ecclesiæ Patrum testimonia afferantur à Bellarmino, Wetweis, Becano, ut superius diximus. Non minus à veritate alienum est, quod Hailbrunner in suo novo Pap. pag. 18. ex Eusebio affirmare audeat, nempe in primæva Ecclesiâ Sanctis Martyribus nullum fuisse honorem exhibitum. Nam scribit Eusebius, primos Christianos primævæ Ecclesiæ collegisse ossa SS. Martyrum, & ea in locum honoratum posuisse, cur hoc? & cur fecerunt hæc? Audiamus cit. Auctorem de præpar. Evang. L. 13. c. 7. *Ad mortem, inquit, servorum Dei, quos si veros pietatis ministros, seu milites existimaris, & dixeris, à verbis minime aberrabis; unde ad eorum sepulchra ex more transivimus, preces apud illa fundimus, & beatas illorum colimus animas; que ipsa non absque recta ratione à nobis sunt.* Ecce tria de Christianis primitivæ Ecclesiæ affirmantur ab Eusebio. 1. Christianos visitasse sepulchra Martyrum. 2. Antiquos Christianos orasse & invocasse Sanctos, eisque honorasse. 3. Hæc bene pie ac laudabiliter fieri. Nihil horum faciunt moderni Prædicantes, ut tempore, ita fide ab illis antiquis primitivæ Ecclesiæ Christianis remotissimi.

XIX. Respond. 3. ad probationem ex lege Naturæ, Cultum & Invocationem Sanctorum adeo Luminis & Juri Naturæ consentaneam esse, ut oppositum impotius adversariorum figmentum eidem Luminis & Naturæ, ac sanæ rationi repugnare videatur, scilicet 1. Dei Matrem non debere honore affici, nihilque ipsam apud Omnipotentem suum Filium impetrare nobis posse. 2. Maximos Dei Amicos ob dona sua supernaturalia non esse colendos, quos tamen ipse Deus nimis honorificatos esse prædicat. 3. Illos felicissimos cæli Incolas, qui Deum omnia videntem vident nihil scire eorum, quæ ad ipsos diriguntur. 4. homines adhuc in terris invocari posse, ut pro nobis ad Deum intercedant, eosdem verò inter Sanctos in cælum assumptos invocari sic minime posse. 5. Intercessionem Sanctorum sanguine & meritò Christianis derogare ipsis Meritis & Sanguini Christi. 6. idololatriam committi contra Deiparam & Sanctos, dum illis nec cultus Dei defertur, nec quidquam divini in illis agnoscat. 7. Omnes SS. Patres à principio Ecclesiæ per tot sæcula errasse in cultu & invocatione Sanctorum, non videndo in hoc idololatriam, quam hallucinantes hodie Sectarij etiam palpare sibi videntur. Hæc sanè offusam luci caliginem dixeris, quæ non nisi à tenebrionibus, & exosis lucis vespertilionibus provenire possunt. Ea, ex quibus cultus & invocatio Sanctorum luminis & juri naturæ repugnent, prorsus frivola & nullius momenti sunt.

XX. Nam primò falsum est principium, nihil petendum, nisi à primo fonte & origine omnium bonorum. An non pauperes rectè petunt panem à ditioribus, filij à Parentibus abique eo, quod recurrant ad Deum? Qui hoc tempore, quo ista scribo, volunt sicus, plerique eunt ad forum, ubi vendunt.

venduntur, non ad arborem, in qua crescunt; sic recurrimus ad Sanctos, non ut primos formaliter largitores beneficiorum, sed tanquam ad Ministrum & dispensatores. *Secundò* non repugnat infinitæ Dei Misericordiæ adhibere aliquos Intercessores apud ipsum; licet enim Deus paratus sit, nos exaudire, quando soli illum accedimus, tamen non minus paratus est, quando cum amicis ipsum accedimus, ut apparet ex eo, quod Jobi 42. v. 8. cit noluerit Deus, ut amici Jobi soli ad ipsum venirent deprecari veniam, sed id fieret per Jobum: *Ite, inquit, ad servum meum Job, & offeret holocaustum pro vobis. Job autem servus meus orabit pro vobis, faciem ejus suscipiam &c.* Neque petitio intercessionis signum est diffidentia; quod Bonitati Dei diffidamus, aliàs diffusus fuisset Paulus Deo, ejusque Bonitati, quando ad Romanos 15. versu 30. tam fervide esflagitavit preces vivendum in terra; imò dum deprecatores alios adhibemus, diffidimus potius de nostra dignitate, cum sciamus, nos esse peccatores ejus donis indignos; etsi enim Benignissimus sit Deus, est tamen etiam Justus, & in pœnam scelerum non nunquam aures occludit, Sanctorum precibus referendas. *Tertiò*. Si aliquid tam commode facile ac securè fieri nequeat paucioribus; tum illud non frustra fit pluribus. Atqui non tam commode facile ac securè exaudimur soli; ac adhibitis deprecatoribus, cum propter indignitatem, tum ob Dei decretum, quo destinavit quædam non dare nisi intercedentibus Sanctis, ut à posteriori per experientiam & Patrum doctrinam constat. Certe nemo facile dubitaverit, quin famosus ille Theophilus infames hosti infernali codicillos nunquam extorsisset, & Jesum in horrendi sceleris condonationem flexisset si non Deiparam Virginem Patronam ac Deprecatricem adhibuisset, ut insinuat Bernardus in Deprec. ad MARIAM.

XXI. *Quartò*. Dispari valde modo nos colimus Sanctos, à moribus Ethnicorum. Isti namque certos Deos, quos cultu Latriæ affecerunt, certis rebus præfecerunt: Nos Sanctos nec pro alijs agnoscimus, nec cultum ijs divinum deferimus, sed solum, ut deprecatores, apud DEUM adhibemus. Cur autem certos Sanctos in certis casibus invocemus, fit illud, quia vel in vita simile patrocinium adhibuerunt, vel post mortem in hujusmodi rebus speciale auxilium præstiterunt. Sic igne periclitantes D. Flo. ianum implorant, quem in hujusmodi casu singulariter propitium esse primus omnium Carbonarius experimento didicit, qui suis, quos sufflaverat, ignibus involutus Florianum appellavit, & integro corpore è rogo emerfit. Unde posteris quoque mos traditus est, Floriani imaginem cum urna aquarâ in fronte ædium dedicandi. DEUS etiam subinde aliquid concedere vult per hunc, non per alium Sanctum. Videatur antiquus Papatus P. Forer Lib. 1. cap. 8. n. 5. Et cap. 21. num. 95. *Quintò*. Ex eo, quod postulata non semper impetremus per intercessionem Sanctorum, non sequitur, invocationem illorum esse illicitam & negligendam; nunquid semper annuit precibus nostris ipse Deus? an ab invocatione hujus propterea cessandum? minimè. Quando igitur pro bonis temporalibus oratur, semper tacitâ id fit conditione, si ad majorem DEI gloriam nostramque salutem conducant. Atque hoc modo, cum etiam

pro nobis Sancti orent, nullam unquam ferunt repulsam; quia scilicet non absolute, sed solum conditionatè à nobis rogantur, si nimirum ea, quæ petimus, ad Dei gloriam ac salutem nostram conducant. *Sextò*. Quando Sancti apud Deum pro nobis intercedendo postulant beneficia, hæc non petunt à Deo concedi, tanquam mercedem meritum suorum, sed veluti signum amoris erga ipsos divini, quem suis meritis obtinuerunt. Cæterum mercedem pro meritis suis acceperunt quidem, etsi nondum plenam; quia nondum acceperunt gloriam corporis, quam etiam suo tempore habebunt.

XXII. *Septimò*. Falsum est, & impium hæreticorum figmentum, aliquos ab universa Ecclesia proponi, & haberi Sanctos, & ut tales invocari, qui tamen nunquam fuerint in rerum natura. Sanctus Georgius, S. Christophorus, S. Longinus à toto orbe Christiano per tot sæcula honorati & invocati fuerunt, ut mirum sit; Sæctarios adeo omnem frontem exvisse, ut in tanta veritatis luce tam spissa mendacia obrudere audeant. Videatur Catholicus Papatus contra Hailbrunner Lutheranum Tom. 1. à fol. 298. & nominatim contra prædictum mendacium de SS. Georgio, Christophoro, & Longino, fol. 357. *Demum quoad Legendas Sanctorum*. Sunt istæ duplices. Aliquæ sunt ab Ecclesia approbatæ: aliquæ non; sed absque omni facultate & approbatione sunt typo aut scripto editæ. Hæ posteriores ab Ecclesia prohibentur, atque ex oculis ac manibus hominum remouentur. Illæ priores immeritò ridiculæ stolidæ ac fabulosæ ab hæreticis censentur: nec quidquam in iisdem ostendi potest à sana ratione & divina Potentia alienum. Et profectò si in vitis Sanctorum ridicula ac fabulosa sunt, quæcunque Naturæ vires ac limites transcendunt, quomodo plurima, quæ in Sacra Scriptura referuntur, veritati consentanea credi possunt? Ridet Molinæus, & fabulosam censet, asinum Sacra consecratæ Hostiæ pedes inflexisse, ut habetur in vita S. Antonij de Padua. Quomodo ergo serid credere & verum esse censere potest, Asinam fuisse locutam, ut habetur Num. 22. v. 28. Si enim Asinus vi altiori loqui potuit, cur non pedes coram Venerabili eadem virtute superiore inflectere valuit? aut quæ major in hoc, quam in illo impossibilitas? Ita scilicet Hæretici nec Deo nec Homini bus attestantibus fidem habent, sed suo se instinctu & plus quam asinino impetu agi sinunt.

*****

CONTROVERS. XLIV.

DE CULTU SANCTARUM Imaginum.

S. Gregorius Magnus L. 9. Epist. 9. de Imaginum seu picturarum utilitate sic scribit: *quod legentibus Scriptura: hoc & idiotis præstat Pictura. Quia in illa legunt, qui literas noverunt: in hac ignorantes vident, quid sequi debeant.* Hinc fidei & pietatis hostes non solum Scripturam Sacram infestârunt, sed etiam Imagines Sanctas ac picturas impugnarunt, atque etiamnum istis à modernis hæreticis lis gravis intentatur hîc loci decidenda.

PARS.